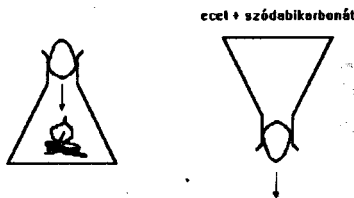

amely a környező tárgyakra lerakódik. Töröld tisztára az út mentén, s a lakóházad közelében pár falevelet, majd egy nap, illetve egy hét múlva ismét töröld le egy nedves vattával. A vattára tapadt anyagmennyiségből következtethetsz a levegő szilárdanyag (por) tartalmára.

Bűvészkedés

Főzz meg egy tojást és takarítsd le a héját. Egy lombikba, vagy tejesüvegbe (amelynek a száján nem esik be a tojás) gyorsan helyezz egy égő papírdarabot, s hirtelen helyezd a főttojást az edény szájára. A tojás egy idő után beesik az üvegbe. Fordítsd fel az edényt, a tojás nem tud kiesni.

Ezután tegyél egy kanál szódabikarbonát és pár csepp ecetet az üvegbe, s hirtelen fordítsd fel. A fejlődő gáz kinyomja a tojást az üvegből.

VIII. osztályosok! Írjátok le, hogy milyen kémiai és fizikai jelenségek sorozatának köszönhetitek, hogy bűvésznek tekinthet nézőközönségetek.

Máthé Enikő

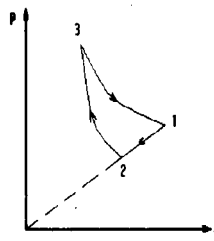
Feladatmegoldók rovata

Fizika

F.L. 145. Igazoljuk, hogy az m_1 , m_2 , és m_3 tömegű égitestek relatív helyzete nem változik a gravitációs erő hatására, ha egy l oldalélű egyenlő oldalú háromszög csúcsaiban található és a tömegközéppont körül adott szögsebességgel forognak. Határozzuk meg a szögsebességet és a rendszer teljes energiáját, ha a tömegközéppont nyugalomban van.

F.L. 146. Az AB egyenes homogén, m tömegű rúd vízszintes síkon található, mellyel a súrlódási együttható μ . Határozzuk meg azt a rúd A végében ható, legkisebb, vízszintes és a rúdra merőleges irányú erőt, amellyel a rudat elmozdíthatjuk.

F.L. 147. Ideális gázzal működő hőerőgép az ábrán feltüntetett ciklus alapján működik, ahol 2-3 adiabatikus, 3-1 pedig izoterm állapotváltozás. Határozzuk meg a hőerőgép hatásfokát, ha $V_1/V_2 = a$.

F.L. 148. Az L hosszúságú, állandó keresztmetszetű, egyenes két végén zárt vízszintes üvegcső közepén l hosszúságú higanyoszlop található. Igazoljuk, hogy a higanyoszlop kis amplitúdójú rezgései harmonikusak, és határozzuk meg ezek frekvenciáját, ismerve, hogy egyensúly esetén a gáz nyomása az üvegcsőben p_0 . Tételezzük fel, hogy a rezgések során a gáz állapotváltozása kvázisztatikus és adiabatikus (az adiabatikus állandó γ) és a

súrlódás elhanyagolható. Mennyi lehet a frekvencia maximális értéke, ha az l értékét változtatjuk?

F.L. 149. Két, $q_1 > q_2 > 0$ nyugalomban levő pontszerű töltés elektrosztatikus terének egyik erővonal q_1 -ből „indul” úgy, hogy „kezdetben” α szöveget zár be a töltéseket összekötő szakasszal. Határozzuk meg az erővonal irányát a töltésektől nagy távolságra.

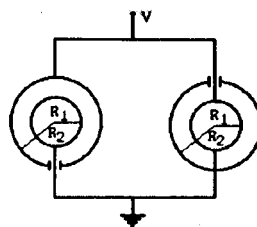
F.L. 150. Az ábrán feltüntetett, egymástól távol levő koncentrikus fémgömbökből álló rendszert V potenciálra elektromosan feltöltjük. Határozzuk meg az egyes gömbökön a töltésmennyiséget, és a rendszer elektromos kapacitását.

F.L. 151. Határozzuk meg az ábrán feltüntetett azonos C kapacitású kondenzátorokból alkotott kondenzátortelep eredő kapacitását, az A–B, A–D, A–O kapcsok között.

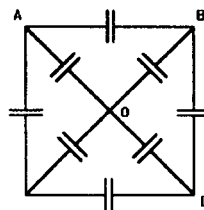
F.L. 152. Az m_1 tömegű, q_1 töltésű részecske nagy távolságból v_1 sebességgel közeledik az m_2 tömegű, q_2 ($q_1 q_2 > 0$) töltésű, kezdetben nyugalomban levő másik részecskéhez. Határozzuk meg:

- A részecskék közötti minimális távolságot,
- A részecskék végsebességét.

Az F.L. 145–152. feladatok szerzője **Lázár József** – Kolozsvár

F.L. 150.

F.L. 151.

Kémia

K.G. 155. Egy 16,2 g tömegű alumínium darab ugyanolyan súlyos, mint egy $2,25 \text{ cm}^3$ térfogatú krómból készült kocka. Határozd meg a króm sűrűségét, s az alumínium darab térfogatát, ha annak sűrűsége $2,7 \text{ g/cm}^3$ (E: $\rho_{\text{Cr}} = 7,2 \text{ g/cm}^3$; $V_{\text{Al}} = 6 \text{ cm}^3$)

K.G. 156. Egy 5 g-os csigaházra 10 g, 35%-os sósavoldatot töltöttek. A pezsgés megszűnése után 1,98 g-os tömegcsökkenést észleltek. Állapítsd meg a csigaház mészkőtartalmát, s a reakció végén a vizes oldat tömegszázalékos összetételét. (E: 90%; 39,89% CaCl_2 , 1,72% HCl , 58,39% H_2O)

K.L. 221. Egy szénhidrogén fél mólnyi mennyiségének elégetésekor $73,5 \text{ dm}^3$ standard állapotú szén-dioxid és 63 g víz keletkezik. Állapítsd meg a szénhidrogén molekulaképletét (E: C_6H_{14})

K.L. 222. Egy szerves anyag gőzeinek sűrűsége 7,03-szor nagyobb mint az ugyanolyan állapotú ammóniáé. Kémiai elemzés során azt találták, hogy 10,04% szenet, 89,13% klórt, és hidrogént tartalmaz. Határozd meg a vegyület molekulaképletét. (E: CHCl_3).

K.L. 223. Mennyi standard állapotú ammóniát kell bejuttatni egy 100 cm^3 vizet tartalmazó, 500 cm^3 -es edénybe, ha azt akarjuk, hogy az oldódási egyensúly beállta után is standard állapotú gáz legyen a gáztérben? A bevitt gáznak hány százaléka kerül oldatba?

(Az ammónia oldhatósága standard körülmények között $0,028 \text{ mol/l}$ g víz, a telített oldat sűrűsége $0,88 \text{ g/cm}^3$) (E: 99,5%)